

Motion till riksdagen 2010/11:A398

av Mikael Oscarsson och Andreas Carlson (KD)

Fortsatt reformering av Arbetsförmedlingen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett system med jobbpeng för arbetssökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri etableringsrätt för arbetsförmedlingar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten för betygssättning av och öppna jämförelser mellan arbetsförmedlingar.

Motivering

Svensk arbetsmarknadspolitik har genomgått stora förändringar sedan regeringsskiftet 2006. I regeringens nya politik har Arbetsförmedlingen fått förändrade förutsättningar. Fler aktörer än den offentliga Arbetsförmedlingen har involverats i arbetet att få fler människor i arbete genom upphandling inom bl.a. jobb- och utvecklingsgarantin. De förändringar som hittills har genomförts är dock inte tillräckliga utan bara en bit på vägen mot en större reformering.

Arbetsförmedlingens nya organisation

Arbetsmarknadspolitikerna ska bidra till målet om full sysselsättning och minskat utanförskap. Arbetsmarknadspolitikerna är särskilt viktiga för att bekämpa ungdomsarbetslösheten, hjälpa långtidsarbetslösa och nyanlända invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden och få fler sjukskrivna och personer med sjuk- eller aktivitetsersättning att övergå till arbete.

Fel! Okänt namn

Kompletterande aktörer

Regeringen har gjort det möjligt för Arbetsförmedlingen att upphandla jobb-coachning från s.k. kompletterande aktörer. Kompletterande aktörer är ett samlingsbegrepp för de företag som samverkar med Arbetsförmedlingen för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden och för att motverka utanförskapet.

De kompletterande aktörernas förmåga att pröva nya angreppssätt och nya lösningar att jobba med individens behov ökar den arbetssökandes möjligheter att få ett arbete. Samverkan med kompletterande aktörer gäller för

1. långtidsarbetslösa inom jobb- och utvecklingsgarantin
2. arbetslösa ungdomar inom jobbgarantin för ungdomar
3. nyanlända flyktingar och invandrare
4. personliga coacher för nya arbetslösa och korttidsarbetslösa.

Priset för ett förmedlande av en anställning är fastställt till högst 11 000 kr per deltagare. Leverantören får betalt i två steg. 82 procent utbetalas när en deltagare har påbörjat aktiviteten hos leverantören. Avbryts aktiviteten inom två veckor måste ersättningen återbetalas. Om deltagaren under den tiden den deltar i aktiviteten får arbete, utgår en bonus på 18 procent i samband med att arbetet påbörjas. Som arbete räknas en anställning hos en arbetsgivare på den reguljära arbetsmarknaden och anställningen ska innebära att deltagaren övergår i en egen försörjning.

Betalningsmodell för aktiviteter inom jobb- och utvecklingsgarantin

Inom jobb- och utvecklingsgarantin sker betalning för varje deltagare enligt överenskommet pris i avtal mellan Arbetsförmedlingen och den kompletterande aktören. Betalningen är uppdelad i tre steg:

1. Efter två veckors placering betalas 30 procent av överenskommet pris.
2. När individen har fått en heltidsanställning eller en anställning motsvarande det egna arbetsutbudet, hit räknas också nystartsjobb, som har en varaktighet på minst tre månader utbetalas 30 procent av totalpriset.
3. När anställningen har upprätthållits i tre månader utgår en betalning från Arbetsförmedlingen till den kompletterande aktören på 40 procent av totalpriset.

Utöver ovan nämnda betalningsmodeller finns ytterligare modeller för nyanlända och för ungdomar.

Australien som förebild

Det är inte bara Sverige som genomfört intressanta arbetsmarknadspolitiska reformer. Det land som genomfört den kanske mest intressanta omläggningen är Australien. År 1996 började Australien genomföra en genomgripande arbetsmarknads- och socialförsäkringspolitisk reform. Den bygger på i huvudsak tre steg.

1. En gemensam ingång till samtliga inkomstersättningar oavsett politikområde.
2. En noggrann kartläggning av varje persons ställning på arbetsmarknaden som sedan avgör vilka stödinsatser som ska sättas in.
3. Staten har låtit andra aktörer ta hand om det operativa ansvaret för arbetsförmedlingsverksamheten. Olika aktörer får utföra förmedlingsverksamheten där ersättning utgår efter resultat och vissa förbestämda kriterier.

Om en person i mötet med myndigheten visar sig vara arbetsför, slussas personen vidare till någon av alla de arbetsförmedlingar som finns. Den första kontakten med en arbetsförmedling ska ske inom två dagar från det att registrering har skett. Arbetsförmedlingarna kan drivas av såväl offentliga som privata och ideella aktörer. Förmedlingsverksamheten är alltså konkurrensutsatt och förmedlingarna får ersättning efter prestation och de sökandes bakgrund. Efter vissa bestämda perioder av arbetslöshet intensifieras insatserna och ersättningsgrunden räknas om efter hand. Arbetsförmedlarna får också högre ersättning ju längre anställning de lyckas få fram.

Arbetsförmedlingarnas resultat offentliggörs i en femskalig betygsskala, vilket gör att en arbetssökande kan jämföra olika arbetsförmedlingar och välja den som presterat bäst. Konkurrensutsättningen har enligt de arbetssökande lett till ökad service och tillgänglighet. Också arbetsgivarna tycks i huvudsak vara nöjda med det arbete som arbetsförmedlingarna utför. De program som idag erbjuds har visat sig vara betydligt mer kostnadseffektiva än före reformens genomförande samtidigt som en större andel av de sökande hade arbete efter tre månader.

Utöver arbetsförmedlingarna finns organisationer som letar vakanser och fyller dem med arbetslösa. De får ersättning per vakans de lyckas fylla och viktas beroende på hur lång arbetslöshetsperiod den arbetslöse har haft samt individuella bakgrunder och längden på vakansen.

Reformen har fått stor internationell uppmärksamhet och flera länder har följt den australiensiska modellen. Norge, Storbritannien och Holland har genomfört reformer som liknar den i Australien. Även reformen i Sverige med kompletterande aktörer har inspirerats av det australiensiska systemet.

Fel! Okänt namn

Ett nytt svenskt system

Jobbpeng

Regeringens reformer av Arbetsförmedlingen och möjliggörandet av upphandling från tidigare nämnda kompletterande aktörer, är ett steg i rätt riktning. Det kan nämligen inte vara ett självändamål att staten ska bedriva förmedlingsverksamhet. Staten ska sätta upp ramarna och finansiera verksamheten, sedan ska den som kan leverera bästa resultat få uppdraget. Krisdemokraterna vill gå vidare med reformarbetet och utreda ett system med så kallad jobbpeng.

Den arbetssökande ska få en jobbpeng som han eller hon kan betala valfri arbetsförmedling med. Därigenom ökar konkurrensen mellan arbetsförmedlingarna. Den stora invändningen mot ett system med jobbpeng är att arbetsförmedlare kan komma att lägga merparten av sina insatser på grupper som redan är attraktiva på arbetsmarknaden. Flera länder som har liberaliserat arbetsmarknaden, t.ex. Australien, har dock kommit runt detta problem genom att skapa incitament för att hjälpa de mest utsatta.

Vi föreslår att jobbpengens storlek ska bestämmas utifrån förutbestämda kriterier. En person som står längre från arbetsmarknaden får en större jobbpeng än en person som bedöms ha lättare att hitta ett nytt jobb. En del av jobbpengen betalas till förmedlingen vid inskrivning, en andra del när nytt jobb kan förmedlas och en tredje del då personen får en tillsvidareanställning. På det sättet kan arbetsförmedlingar, om de så önskar, rikta in sig på en viss typ av sökande, exempelvis personer med funktionsnedsättning, sjukskrivna eller ungdomar.

I och med att jobbpengens storlek blir större ju svårare den arbetssökande bedöms ha att hitta ett nytt jobb uppmuntras arbetsförmedlingar att satsa på människor långt i från arbetsmarknaden.

Ökad konkurrens

Det bör finnas en mångfald av aktörer: privata arbetsförmedlingar, ideella organisationer, sociala företag och fackföreningar som konkurrerar på samma villkor. I princip ska vem som helst som uppfyller vissa villkor kunna starta en arbetsförmedling och konkurrera på lika villkor. Fri etableringsrätt ska alltså råda.

Med tanke på den kompetens som finns upparbetad på landets arbetsförmedlingar är det fullt möjligt att personal kommer att vilja ta över en hel förmedling eller vissa specifika uppgifter inom en förmedling. En sådan utveckling vore välkommen.

Betygsättning och öppna jämförelser

För att skapa en fungerande konkurrens och för att den arbetssökande ska kunna välja rätt förmedling bör olika arbetsförmedlingars prestation och resultat objektivt betygssättas. Betygen ska redovisas öppet och vara tillgängliga för allmänheten. Dels skapar det incitament att prestera bättre för enskilda förmedlingar, dels blir det lättare för den arbetssökande att välja en förmedling som utifrån hennes eller hans specifika behov och förutsättningar väljer rätt förmedlare.

Ett sådant system skulle betyda mycket för svensk arbetsmarknad och för dem som står långt från arbetsmarknaden. Vi måste involvera alla goda krafter som finns som kan bidra till en sådan utveckling. Regeringen bör utreda möjligheten att införa ett system som föreslås i motionen.

Stockholm den 21 oktober 2010

Mikael Oscarsson (KD)

Andreas Carlson (KD)